

De man die het kruis draagt, Kathedraal Antwerpen, Jan Fabre door Mia Verbanck

1 Samenvatting van de tekst

* Het meer dan levensgroot beeld van Jan Fabre, De man die het kruis draagt is Jan Fabre zelf die een groot houten kruis balanceert op de palm van zijn hand. Het werd in 2015 daar geplaatst.

* Tussen Rubens en Van Dyck, op een door de kunstenaar zorgvuldig gekozen plek, lijkt het alsof het kruis van Christus aan ieder van ons wordt overgedragen. Je kan helemaal rond het beeld wandelen. Het is kunst die uitnodigt om eenzelfde balancerende houding aan te nemen.

* De kunstenaar wil de bezoeker uitnodigen om een balans te vinden tussen wat ons naar beneden trekt (het aardse, het materiële) en wat ons naar boven trekt (het spirituele of transcendent). Het beeld en de sterke concentratie van de gelaatsuitdrukking kunnen een weerspiegeling zijn van de verschillende mensen die aan het beeld voorbijkomen.

* Het beeldt nodigt uit om 'in zijn schoenen te gaan staan'. Het draagt geen boodschap in zichzelf, maar nodigt uit om in dialoog te gaan met elke bezoeker en vanuit de christelijke identiteit de dialoog aan te gaan met de maatschappij. Hoe verhoud jij je tot het kruis? Hoe draagt een mens zijn kruis? Mogelijks slaag je erin om het rechtop te houden. Maar je kan het ook laten vallen.

* Geloven is een evenwichtsoefening. Als kerkganger kan je 'gebetonneerd' zijn in je geloof en geen onzekerheid nog toelaten. Maar in elk gelovig-zijn (ook bij grote heiligen) kan vaste overtuiging afgewisseld zijn met vragend zoeken en onzekerheid. Toeristen mogen ontdekken waar het bij christenen om gaat. In een samenleving met grote diversiteit is dit niet-sacrale werk in een kathedraal een beeld van respect voor elke levensovertuiging.

* Om te weten wat het beeld bij je los maakt, is het eigenlijk noodzakelijk het ter plaatse te komen bekijken.

2 Methodische suggesties voor de bijeenkomst

- ▶ Het is eigenlijk een onmogelijke zaak om een gesprek te voeren rond wat een 'beeld' in je oproept, als je het niet gezien hebt. Dat zal de situatie zijn voor de meerderheid van de groep. Daarom is het noodzakelijk dat de gesprekslei(st)der zich zo goed mogelijk documenteert. De diverse sites die bij *punt 4 Bibliografie en beelden op internet* zal je het best vooraf aandachtig bekijken. Indien het mogelijk is om met een beamer een paar stukken daarvan door iedereen te laten bekijken is het gesprek zeker gemakkelijker. Je krijgt een veel beter zicht op het beeld en op de

plaatsing ervan in de kathedraal. Zo is ook de tekst van Mia Verbanck concreter.

- Ik vond op internet nog een andere bijdrage die best door de coördinator vooraf bekeken wordt. Van de hand van **Ilse Van Halst**. Als **bijlage 3** vind je de tekst op de webstek van Ademtocht bij de maand april.
- Bemerk dat de kern van deze bijeenkomst niet is een kunstwerk beter te leren kennen. Kern is dat we met dit kunstwerk als uitgangspunt, gaan nadenken en stilstaan bij onszelf en ons de vraag stellen: “Hoe verhouden wij ons tot het kruis? Hoe draagt een mens (hoe draag ik) zijn (mijn) kruis?”
- Bert Altena, een dominee, schrijft in zijn blog over een boek van Tomas Halik, *Raak de wonden aan* het volgende: (zie voor de volledige tekst **bijlage 2**)

De wonden ‘aanraken’ wordt daarmee een metafoor voor de plaats waar en de manier waarop Jezus/God zich laat kennen in deze wereld. *“Juist de wonden van Jezus tonen dat Hij zijn solidariteit met de mensen ‘zonder terughoudendheid’ leefde, een solidariteit die hem als offer aan het kruis bracht”* (p. 25). Het blijkt de manier te zijn waarop God in deze wereld werkt. De wonden zijn het keurmerk van een authentiek godsgeloof. Jezus is daar te vinden waar de gewonden van deze wereld zijn, de ‘minste van mijn broeders’(Mat. 25). *“De onaanzienlijksten, de mensen aan de rand (ook aan de rand van de kerk), de behoeftigen en de (niet alleen in sociaal opzicht) gebreklijgenden, de (niet slechts lichamelijk) gewonden, wijzen de betrouwbare en eenmalige, niet te relativiseren weg naar de Vader (...) Jezus is overal waar mensen gebrek lijden – juist daar vormen zij (en Hij in hen) voor ons ‘een gelegenheid’, als een geopende deur naar de Vader”* (pp. 33-34).

* **Ook nog dit van de hand van Bertus Tichelaar** (zie de volledige tekst op <https://bertustichelaar.wordpress.com/2018/12/01/blog-nav-raak-de-wonden-aan-van-tomas-halik/>)

Mijn God is de gewonde God. Ik geloof niet in goden en religies die vrolijk in deze wereld rondspringen zonder geraakt te worden door haar wonden – zonder schrammen, littekens of brandwonden – en zo op de hedendaagse religieuze markt alleen hun blinkende charme tentoonstellen.

Het is bekend uit het leven van **Térèse de Lisieux** dat zij de laatste jaren heel ‘duistere’ periodes heeft gekend. Haar geloof werd zwaar op de proef gesteld, in een donkere nacht die anderhalf jaar heeft geduurd. In deze

nacht was er niet alleen een hoge dikke muur tussen haar en God, maar ze werd ook verleid om in niets te geloven.

Ook **Moeder Teresa van Calcutta** beleefde de donkere nacht van de ziel en de totale godsverlatenheid. Het brandend verlangen naar Jezus maakte de voortdurende verlatenheid die ze ervoer nog erger.

- De vragen 'ter overweging' kunnen een *boeiend persoonlijke gesprek* in de groep losmaken. En dat is de bedoeling. Neem er de nodige tijd voor. *Bij de laatste vraag: zie bijlage 4, een voorbeeld van wat kan bedoeld zijn. Maar laat het uit de groep komen, wie weet zijn er geen ontdekkingen te doen!*

3 Bijkomende informatie over het beeld en een eventueel bezoek aan de kathedraal

Afmetingen beeld

In het begin van het artikel staat: Het is een levensgrote mens in brons.

Bijkomende info daarbij

- afmetingen: 3, 94 m hoog, 2 m lang en 1 m breed
- materiaal: brons bewerkt met vliegtuiglak (weersbestendig dus)
- kleur: brons, lichtgoud

Bezoek aan de kathedraal

Inwoners van de provincie Antwerpen bezoeken de kathedraal gratis. Anderen betalen 6 euro.

Praktische info over het bezoek aan de kathedraal op

<https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/olv-kathedraal/praktisch/>

Rondleidingen

Er zijn gratis rondleidingen door gidsen van Toerismepastoraal Antwerpen (TOPA) alle dagen om 11, 14.15, 15 en 15.45 uur. Niet op zondagvoormiddag.

Algemene info over de kathedraal op <https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/olv-kathedraal/>

Virtueel bezoek aan de kathedraal op <https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/olv-kathedraal/syllabus/>

Daar is ook een stukje over het werk van Jan Fabre: De man die het kruis draagt.

4 Websites met verdere informatie

* **Info over het kunstwerk van Fabre** op <https://www.topa.be/nl/antwerp/kerken-in-antwerpen/olv-kathedraal/syllabus/kruisdrager/>

* **Korte video 35'' over de plaats van het beeld in de kathedraal: (plak de url in google)**

<https://www.bing.com/videos/search?q=jan+fabre+de+man+die+het+kruis+draagt+&view=detail&mid=78B674399AC8E6A3F69578B674399AC8E6A3F695&FORM=VIRE>

* **Een beschrijving van het kunstwerk in de kathedraal: video van 3'15''**:

<https://www.bing.com/videos/search?q=jan+fabre+de+man+die+het+kruis+draagt+&view=detail&mid=048612BA6F0247FA2E0D048612BA6F0247FA2E0D&rvsmid=78B674399AC8E6A3F69578B674399AC8E6A3F695&FORM=VDMCNR>

* **Het ruw houten kruis. God heeft de mens lief**

Dit is **een lied** over de betekenis van Jezus' kruis voor gelovigen: video van 6':

<https://www.bing.com/videos/search?q=jan+fabre+de+man+die+het+kruis+draagt+&view=detail&mid=8973ACBAB901B4A7E8988973ACBAB901B4A7E898&rvsmid=78B674399AC8E6A3F69578B674399AC8E6A3F695&FORM=VDMCNR>

5 Suggestie gebedsmoment (breng mee: N.T.; CD *met passiemuziek*)

1 Lied: Z.J. nr. 377 Aan uw stam, o kruis... (geen opnamen op DDW beschikbaar)

2 Evangelielezing: Simeon helpt het kruis van Jezus dragen **Marcus, 15,16-21**

3 Commentaar uit Tomas Halik, *Raak de wonden aan*

Voor mij is er geen andere weg, geen andere deur naar Jezus, dan die deur die geopend wordt door een gewonde hand en een doorstoken hart. Ik kan niet 'Mijn Heer! Mijn God!' roepen als ik niet de wond zie die tot in zijn hart raakt. Als 'credere' (geloven) is afgeleid van 'cor dare' (je hart geven), dan moet ik belijden dat mijn hart en mijn geloof alleen die God toebehoren die zijn wonden kan tonen.

Mijn God is de gewonde God. Ik geloof niet in goden en religies die vrolijk in deze wereld rondspringen zonder geraakt te worden door haar wonden – zonder schrammen, littekens of brandwonden – en zo op de hedendaagse religieuze markt alleen hun blinkende charme tentoonstellen.

4 Gebed

In het oude land werd het kruis geplant als een gruwelteken van de dood.

In het nieuwe land geldt een bestand ten leven: de Heer heeft het kruis overwonnen. Het is teken van leven.

Heer, mocht het kruis uit eigen leven, uit de lijdenspoel van onze wereld een teken zijn van het geloof dat wij geroepen zijn

om al wat dood en lijden betekent,

om te buigen in uw kracht naar leven en toekomst.

Mochten wij daarin het evenwicht vinden dat van ons verrijzenismensen maakt die balancerend tussen goed en kwaad, U als hun Heer erkennen.

5 Hernemen van het beginlied: Z.J. 377 Aan uw kruis, o stam...

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be